

B.P. Ed. (Two Year) Semester - I
CC103 - Health Education and Environmental Studies

P. Pages : 6

Time : Three Hours

GUG/S/23/2799

Max. Marks : 70

Note : All questions are compulsory.

1. Explain in detail the dimensions of health and the determinants and scope of health. **15**

OR

Explaining health guidance and health supervision, write in detail the objectives and principles of health education.

2. Explain what are infections and non-infections diseases and explain environmental cleanliness and population awareness (explosive). **15**

OR

Write about health care and personal and environmental health for a school.

3. Write in detail about the definition, scope, need and importance of environmental studies. **15**

OR

Explain the role of schools in nature conservation progress.

4. Write the following notes **any two**. **7.5x2**

- a) Role of pollution control board.
- b) Water pollution
- c) Noise pollution
- d) Soil pollution

5. Attempt **any ten** question from the following questions. **10**

- 1) Which of the following is beyond the scope of discussion on health?
 - a) Hygiene
 - b) Disease
 - c) Deformity
 - d) Death
- 2) Which is the national apex body control of water and air pollution.
 - a) CPCB
 - b) CPDV
 - c) CPEF
 - d) CPKY
- 3) Environment Protection Act is established in.
 - a) 1972
 - b) 1986
 - c) 2010
 - d) 2000

- *****

B.P. Ed. (Two Year) Semester - I
CC103 - Health Education and Environmental Studies

Time : Three Hours

Max. Marks : 70

सुचना :- सर्व प्रश्न सोडवा.

1. स्वास्थ्याचे परिणाम आणि स्वास्थ्य चे निर्धारक आणि व्याप्ती तपशिलवार स्पष्ट करा. 15

किंवा

आरोग्य मार्गदर्शन आणि आरोग्य निरीक्षण (तपासणी) यांना स्पष्ट करून, आरोग्य शिक्षणाची उद्दिष्टे आणि सिध्दांत सविस्तर लिहा.
2. संक्रामक आणि असंक्रामक रोग म्हणजे काय? यांना स्पष्ट करून पर्यावरणीय स्वच्छता आणि जनसंख्या विस्तार याबाबत सविस्तर लिहा. 15

किंवा

एका विद्यालयाकरिता आरोग्य सेवा व व्यक्तिगत आणि पर्यावरणीय आरोग्याबाबत लिहा.
3. पर्यावरणीय अध्ययनाची व्याख्या, क्षेत्र, आवश्यकता आणि महत्वांबाबत सविस्तर लिहा. 15

किंवा

प्रकृति संरक्षण आणि वहनिय प्रगती यामध्ये विद्यालयाच्या भूमिकेला स्पष्ट करा.
4. खालील टिपा लिहा कोणत्याही दोन. 7.5x2
अ) प्रदुषण रोकथाम करणाऱ्या मंडळाची भूमिका
ब) जल प्रदुषण
क) ध्वनी प्रदुषण
ड) भूमी (माती) प्रदुषण
5. खाली दिलेल्या प्रश्नांपैकी कोणतेही दहा प्रश्न सोडवा. 10
1) खालीलपैकी कोणते आरोग्याबाबतच्या चर्चेच्या पलिकडे आहे?
अ) स्वच्छता ब) आजार
क) व्यंग ड) मृत्यू
2) कोणती राष्ट्रीय शिखर संस्था प्रदुषण आणि हवा प्रतिबंधित करते.
अ) CPCB ब) CPDV
क) CPEF ड) CPKY

- 3) पर्यावरण प्रदुषण कायदा कधी स्थापन झाला?
 अ) 1972 ब) 1986
 क) 2010 ड) 2000
 - 4) खालीलपैकी कशामध्ये प्राणी चरबीयुक्त स्रोत नाही.
 अ) दुग्ध ब) मास
 क) बादाम ड) अंडी
 - 5) आम्ल पावसाचे स्रोत कोणते आहेत?
 अ) नाईट्रस ऑक्साईड ब) नाईट्रिक ऑक्साईड
 क) सी. एफ. सी. बी. ड) CO₂
 - 6) एच.आय.व्हि. विषाणूचे कारण
 अ) एड्स ब) हेपाटाइटिस 'सी'
 क) हेपाटाइटिस 'बी' ड) टि. बी.
 - 7) कोणत्या देशात अजूनही नविन मुलांवर किरणोत्सर्गी विकीरणांचा परिणाम बघावयास मिळतो?
 अ) अमेरिका ब) जपान
 क) युरोप ड) चीन
 - 8) जेव्हा रोगग्रस्त व्यक्तींना निरोगी व्यक्तीमध्ये मिसळण्याची परवानगी नसते तेव्हा त्याला काय म्हणतात?
 अ) निर्जंतुकीकरण ब) अलगाव
 क) विलग्नवास कालावधी ड) वरील सर्व
 - 9) विषमज्वर या आजाराचे जंतु व्यक्तिच्या शरीरात कोणत्या माध्यमातून प्रवेश करतात?
 अ) शितपेय ब) दुषित पाणी
 क) दारू ड) अशुद्ध भोजन
 - 10) हा आजार एका प्रकारच्या मादी डासाच्या चावल्याने होतो.
 अ) विषमज्वर ब) प्लेग
 क) हैजा ड) पीतज्वर
 - 11) माती प्रदुषणाचे कारण -
 अ) व्यवहारामध्ये रासायनिक खातांचा वापर
 ब) व्यवहारात जंतुनाशके
 क) व्यवहारात किटकनाशके
 ड) वरील सर्व
 - 12) शहरी भागातील प्रदुषणाचे मुख्य कारण खालीलप्रमाणे आहे.
 अ) सांडपाणी प्रक्रिया ब) सीवरेज
 क) भौतिक प्रदुषण ड) वरील सर्व

B.P. Ed. (Two Year) Semester - I
CC103 - Health Education and Environmental Studies

Time : Three Hours

Max. Marks : 70

सुचना :- सभी प्रश्न हल कीजिए।

1. स्वास्थ्य के आयाम तथा स्वास्थ्य के निर्धारक एवं क्षेत्र को विस्तार से स्पष्ट कीजिये। 15

अथवा

स्वास्थ्य निर्देशन एवं स्वास्थ्य निरीक्षण को स्पष्ट कर स्वास्थ्य शिक्षा के उद्देश्य तथा सिद्धान्तों को विस्तार से लिखिए।

2. संक्रामक एवं असंक्रामक रोग क्या है, इन्हें स्पष्ट कर पर्यावरणीय स्वच्छता एवं जनसंख्या विस्फोट को स्पष्ट कीजिये। 15

अथवा

एक विद्यालय के लिये स्वास्थ्य सेवा तथा व्यक्तिगत एवं पर्यावरणीय स्वास्थ्य के बारे में लिखिए।

3. पर्यावरणीय अध्ययन की परिभाषा, क्षेत्र, आवश्यकता एवं महत्त्वों के बारे में विस्तार से लिखिए। 15

अथवा

प्रकृति संरक्षण एवं वहनिय प्रगती में विद्यालयों की भूमिका को स्पष्ट कीजिये।

4. निम्नलिखित टिप्पणियाँ लिखिए कोई भी दो। 7.5x2

अ) प्रदूषण रुकावट करनेवाले मंडल की भूमिका।

ब) जल प्रदूषण

क) ध्वनी प्रदूषण

ड) भूमी (मिट्टी) प्रदूषण

5. निम्नलिखित प्रश्नों में से कोई भी दस प्रश्न हल कीजिए। 10

1) निम्नलिखित में से क्या स्वास्थ्य पर चर्चा के परे है?

अ) स्वच्छता

ब) बिमारी

क) व्यंग

ड) मृत्यु

2) कौनसी राष्ट्रीय Apex body जल प्रदूषण और वायु प्रदूषण को रोकती है।

अ) CPCB

ब) CPDV

क) CPEF

ड) CPKY

3) पर्यावरण प्रदूषण कायदा कब स्थापित हुआ।

अ) 1972

ब) 1986

क) 2010

ड) 2000

